

30 כעני, ולא יוכל לעשות כעצתו של רבי יהושע.
 31 והיכן נחלקו במצורע עני שהעשיר או להיפך, דתנן (ננעים פי"ד
 32 מי"ג), מצורע שהביא אחד מקרבנותיו קרבן עני, ואחר כך העשיר,
 33 או שהביא אחד מקרבנותיו בעדו עשיר והעני, הכל הולך אחר
 34 חטאת – כל חיוב קרבנותיו הנותרים הולך לפי מצבו כשהקריב
 35 החטאת, שאם היה או עשיר, חייב עולת בהמה כעשיר, אף שהעני,
 36 ואם היה או עני אינו חייב אלא עולת העוף אף כשהעשיר, דבר רבי
 37 שמעון. ורבי יהודה אומר, הכל הולך אחר מצבו בזמן הקרבת
 38 האשם. רבי אליעזר בן יעקב אומר, הכל הולך אחר מצבו כשהביא
 39 הצפורים שהוא שבעה ימים קודם. ואם כן אין עצתו של רבי יהושע
 40 כשיטת רבי יהודה.
 41 ואי עצתו של רבי יהושע ברבי שמעון דאמר חטאת קבועה, ולכן
 42 אף כשכבר קרב אשמו, כיון שעדיין לא קרבה חטאתו שהיא
 43 הקובעת, יכול להביא קרבן עני, ויפה תירץ שמואל, עדיין יקשה
 44 שלרבי שמעון לא היה צריך שמואל להעמיד שכבר קרב אשמו,
 45 אלא אף על גב דלא קרב אשם, ניתי אחר – יביא אשם אחר מספק,
 46 ויתנה שאם אינו חייב באשם זה יהא זה שלמים, שבאים בנדבה
 47 ומזנות הדם בהם כאשם, דהא שמעון ליה לרבי שמעון דאמר
 48 ליייתי ולתני – שמביא אשם ומתנה, וגם כאן יביאנו מספק ויתנה.
 49 והיכן מצינו שלרבי שמעון מביא אשם מספק, דתניא, מצורע
 50 שנתרפא, וספק לו אם היה מצורע מוחלט החייב ביום השמיני קרבן
 51 לטהרתו, או לא, אומר רבי שמעון, לפתרת תגלחתו וטבילתו שאז
 52 ראי להביא קרבנותיו, מביא כבש לאשמו ולוגו – ולוג שמן עמו,
 53 ומעמידו בשער נקנוד ומתנה עליו ואומר, אם מצורע הוא, כלומר
 54 אם אני מצורע מוחלט שנתרפא וחייב בקרבנות, הרי הכבש לאשמו
 55 ולוגו עמו לחובתו, ואם לאו שאיני מצורע, אשם זה יהא שלמי
 56 נדבה. ומאחר שקרבן זה הוא ספק אשם ספק שלמים, יש לנהוג בו
 57 כחומרות שבשניהם, ולכן אותו אשם מעון שתהיה

1 מותרת היא לכהונה, שנאמר בה (דברים כד ד) 'כי תועבה הוא לפני
 2 ה', ללמוד שרק היא תועבה ואין פניה תועבין – אסורים.
 3 עוד שאלו: שני מצורעין שנטהרו, ולפני שהקריבו קרבנות טהרתם
 4 נתערבו קרבנותיהן זה בזה, וקרב קרבנו של אחד מהן ואין ידוע
 5 של מי קרב ושל מי נותר, ומת אחד מהן – מהמצורעים, השני מה
 6 תהא עליו שיוכל להקריב קרבנותיו. שאינו יכול להקריב הנותר,
 7 שאם הקרב כבר, היה של החי הנותר של המת, וחטאת שמתו
 8 בעליה מתה. וקרבן אחר אינו יכול להביא, שמה כבר הקריבו חובתו
 9 ונמצא שמביא חטאת שאינו חייב בה שהיא חולין בעורה. אמר ר' הן
 10 רבי יהושע, ותקנתו היא, שפותב שטר מתנה על כל נכסיו לאחרים,
 11 ומתה הני עני שהרי אין לו שום נכסים, ומביא חטאת העוף כדן
 12 מצורע עני, וחטאת זו הקא על הפסק, ואין בזה איסור חולין בעורה.
 13 מקשה הגמרא על עצה זו: והאיכא אשם – והרי יש לו גם חיוב
 14 אשם, שגם הוא התערב, וכיון שאין האשם בא מן העוף אינו יכול
 15 להביאו בספק, ובלעדיו אינו נטהר לקדשים, ומה תהא עליו. מתרצת
 16 הגמרא: אומר שמואל, אין עצתו של רבי יהושע אמורה אלא
 17 כשכבר קרב אשמו קודם לחטאת, ואינו צריך תקנה אלא לחטאתו.
 18 מקשה הגמרא: אומר רב ששת, וכי נברא רבה – אדם גדול
 19 כשמואל לימא כי האי מילתא – יאמר כדברים אלו, שהרי קשה
 20 כמאן מהתנאים תירץ כך, אי קרבי יהודה הסובר שאין מביאים
 21 אשם מספק בתנאי שאם אינו חייב שיהיה שלמים, ולכן הוצרך
 22 שמואל לתרץ שכבר קרב אשמו, אם כן אין מועילה עצתו של רבי
 23 יהושע שיתן נכסיו לאחרים, שהרי (דאמר) רבי יהודה,
 24 שזמן הקרבת האשם קבועה את דינו, שאם היה או עשיר חייב
 25 בחטאת ועולת בהמה כעשיר אף שאחר כך העני, ואם היה או עני
 26 חייב בחטאת ועולת העוף כעני אף שאחר כך העשיר. ואם כן אי
 27 אפשר להעמיד הברייתא שכבר קרב אשמו, שהרי היה או עשיר,
 28 וכיון דקבועה לה אשם דינו בעשירות, לא מצי מייתי חטאת
 29 בדרלות – הרי אף כשיפקיד נכסיו שוב אינו יכול להביא חטאת העוף

45 אַשְׁתּוֹ שֶׁל לֹזֵם שֶׁנִּעֲשֶׂתָה לְנֹצֵיב מִלְחָה, מִהוּ שֶׁתִּשְׁמָטָא כְּמוֹתוֹ. אָמַר
 46 לְהֵם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מִתּ מִטְּמָא וְאִין נָצִיב מִלְחָ מִטְּמָא.
 47 עוֹד שָׁאלוּ: בְּן שׁוֹנְמִית שֶׁמֶת וְהַחִייהוּ אֲלִישֻׁעַ, מִהוּ שֶׁיִּשְׁמָטָא לֵאחֲרָה
 48 שֶׁהַחִייהוּ. אָמַר לְהֵן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מִתּ מִטְּמָא וְאִין הִי מִטְּמָא.
 49 עוֹד שָׁאלוּ: מִתִּים שִׁיקוּמוּ לְעֵתִיד לְבָא בְּתַחִיית הַמֵּתִים, שְׁבָהֵם וְדַאי
 50 אֵין לְהַסְתַּפֵּק שֵׁיטְמָאוּ אַחֲרֵים כְּמֵתִים, שֶׁהִרִי כִּבְר נִתְעַכֵּל גּוֹפֵם
 51 הַרְאִשׁוֹן שֶׁמֶת. אֲלֵא עֵדִינן יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק הָאֵם צְרִיבִין הַזֹּאֵה בִּאֲפֵר
 52 פֶּרֶה אֲדוּמָה בְּיוֹם שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי כְּטַמָּא מוֹת, שֶׁאֵם הִיז לִפְנֵי מוֹתָם
 53 טַמְאֵי מֵתִים וְלֹא קָבְלוּ אוֹ הַזֹּאֵה, הִרִי טוּמְאָה שְׁבָהֵם לְהִיכֵן הַלְכָה.
 54 אוֹ אֵין צְרִיבִין, שֶׁהֵם עֲכָשְׁיוּ בְּרִיהַ חֲדָשָׁה. אָמַר לְהֵן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ,
 55 לְבִשְׁיָהוּ אוֹ נִחְבֵּם לְהֵן - נִתְיִשֵּׁב דְּבָרָם, שֶׁעֲכָשְׁיוּ אֵין צוֹרֵךְ לִפְשׁוֹת
 56 סַפֵּק זֶה. אֵיבָא דְאַמְרֵי שֶׁכָּךְ אָמַר לְהֵם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לְבִשְׁיָבֵא הַסַּפֵּק
 57 לְהַכְרִיעַתָּנָה, בְּתַחִיית הַמֵּתִים, הִרִי אוֹ מִשָּׁה רַבִּינֵי עֲמָקָם וְהוּא יִפְשׁוֹת
 58 הַסַּפֵּק.
 59 וְאֵלוֹ הֵם שְׁלִשָּׁה דְבָרֵי דְרַךְ אֲרֵין שֶׁשָּׁאלוּ. הַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה: מַה
 60 יַעֲשֶׂה אָדָם וְיִחְבֵּם בְּתוֹרָה. אָמַר לְהֵן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, יִרְבֶּה לְלַמּוֹד
 61 בִּישִׁיבָה, וְיַחְבֵּם עַל יַדִּי דִּיבּוֹק וּפְלִפּוֹל הַתְּלַמִּידִים, וְיִמְעָט מִלְּעַסּוֹק
 62 בְּסַחֲרֵיהַ, שִׁיחִיו לְבוֹ וְחִמְנוּ פְּטִיִים לְקִנּוֹת חֲכֵמָה. אָמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי
 63 אֲלֵכֶסְטֵרִיא, הֲרַבְּהָ עֲשׂוּ בְּן וְלֹא הוֹעִיל לְהֵם. אָמַר לְהֵם, שֶׁאֵכֵן אֵין
 64 דִּי בִכֵּר, אֲלֵא גַם יִבְקָשׁוּ רַחֲמִים מִפִּי שֶׁהַחֲכָמָה שְׁלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר
 65 (מְשִׁלִּי ב' ו') 'בִּי ה' יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וְתְבוּנָה', כְּלוּמַר, שֶׁאֵין
 66 בִּכְחַ הַשְּׁתַדְּלוֹת לְבַד לְקִנּוֹת הַחֲכָמָה, אֲלֵא מִתַּנַּת ה' הִיא, וְעַל כֵּן
 67 יִבְקַשׁ רַחֲמֵי מַה.
 68 מִבִּיאַת הַגִּמְרָא בְּרִייתָא הַמְבַאֵרַת הָעֵנִין הַנִּלְמַד מִפְּסוֹק זֶה: תִּנִּי רַבִּי
 69 תִּיַא, מִדֵּי כּוּונַת הַפְּסוֹק שֶׁה' נוֹתֵן חֲכֵמָה מִפִּיו, מִשָּׁל לְמִלָּה בְּשֵׁךְ וְדָם
 70 שֶׁעָשָׂה קַעוּדָה לְעַבְדָּיו, וּמִשְׁגֵּר -[וְשׁוֹלַח] לְאוֹהֲבָיו שֶׁמַּחְבְּבֵם יוֹתֵר
 71 מִשָּׂאֵר בְּנֵי הַסְּעוּדָה, מִמָּה שֶׁלִּפְנֵינוּ לְמַאֲכָלוֹ, שֶׁהֵם הַדְּרָבִים הַמְּעוֹלִים
 72 שֶׁבִּסְעוּדָה, כִּךְ גַּם נוֹתֵן ה' מִפִּיו וְלֹא מֵאוּצֵר אַחֲרָה לְאוֹהֲבָיו הַמְּבַקְשִׁים
 73 מִמֶּנּוּ.
 74 שׁוֹאֵלַת הַגִּמְרָא: אֵם כֵּן שֶׁהַדְּבַר תְּלוּי בִּבְקִשַׁת רַחֲמִים, מַאי קָא
 75 מְשַׁמְעֵ לָן - לְמַה אָמַר שִׁירְבָה בִּישִׁיבָה. מִשִּׁיבָה הַגִּמְרָא: דְּהָא בְּלֵא
 76 הָא לֹא סָנְיָא - הַשְּׁמִיעַ לְהֵם שׁוּהַ בְּלֵא זֶה, וְהִינּוּ בִּקְשַׁת רַחֲמִים בְּלֵא
 77 שִׁירְבָה בִּישִׁיבָה אֵינָה מִסְּפַקַת לְקִנִּיית חֲכֵמָה.
 78 עוֹד שָׁאלוּ: מַה יַעֲשֶׂה אָדָם וְיִתְעַשֵּׂר, אָמַר לְהֵן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, יִרְבֶּה
 79 בְּסַחֲרֵיהַ וְיִשָּׂא וְיִתֵּן בְּאִמּוּנָה. אָמְרוּ לוֹ, אָמַר לְהֵם עֲשׂוּ בְּן וְלֹא הוֹעִילוּ,
 80 אָמַר לְהֵם, שֶׁאֵכֵן אֵין דִּי לְאֵדָם בִּכֵּר, אֲלֵא גַם יִבְקָשׁוּ רַחֲמִים מִפִּי
 81 שֶׁהַעוֹשֵׂר שְׁלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (חֲגִי ב' ח'), 'לִי תִבְקַשׁ וְלִי הִתְקַבַּל נְאֻם ה'
 82 צְבָאוֹת. שׁוֹאֵלַת הַגִּמְרָא: אֵם כֵּן שֶׁהַדְּבַר תְּלוּי בִּבְקִשַׁת רַחֲמִים, מַאי
 83 קָא מְשַׁמְעֵ לָן - לְמַה אָמַר לְהֵם שִׁירְבָה בְּסַחֲרֵיהַ. מִשִּׁיבָה הַגִּמְרָא:
 84 דְּהָא בְּלֵא הָא לֹא סָנְיָא - שׁוּהַ בְּלֵא זֶה, וְהִינּוּ בִּקְשַׁת רַחֲמִים בְּלֵא
 85 שִׁירְבָה בְּסַחֲרֵיהַ אֵינָה מִסְּפַקַת לְהַתְעַשֵּׂר.
 86 עוֹד שָׁאלוּ: מַה יַעֲשֶׂה אָדָם וְיִהְיִי לוֹ בָּנִים וְזָכָרִים - הַגּוֹנִים. אָמַר
 87 לְהֵם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, יִשָּׂא אִשָּׁה תְּהוֹנְנַת לוֹ שֶׁתִּדְעַ לְגַדֵּל בְּנָיו לְתוֹרָה
 88 וְלְמִדּוֹת מְעוֹלוֹת וְטוֹבוֹת.

1 שְׁחִימָתוֹ בְּצַפּוֹן - בְּצַפּוֹן הָעוֹרָה כֹּאשֵׁם, וְיַעֲזוֹן מִתְּנַת דָּם עַל
 2 הַבְּהוֹנוֹת כֹּאשֵׁם מִצּוֹרַע, וְיַעֲזוֹן מִמִּיבָה, וְיַנְסִיבֵם, וְתִנְזַפְּהָ וְהוּהָ
 3 וְשׁוֹק כְּשִׁלְמִים, וְנִאֲכַל לְזָכְרֵי כְּהוֹנָה לְיוֹם וְלִילָה בְּלִבְדָה, כֹּאשֵׁם
 4 שֶׁהוּא מִקְדָּשִׁי קִדְשִׁים הַנֶּאֱכָלִים רַק לְזָכְרֵי כְּהוֹנָה וְלִיּוֹם וְלִילָה בְּלִבְדָה.
 5 וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, מִפְּנֵי שֶׁמְבִיאַת קִדְשִׁים לְבֵית
 6 הַפְּסוֹל - גִּרָם לְקִדְשִׁים לְהַגִּיעַ לְיַדִּי פְּסוֹל, שֶׁאֵם אֵינָה חַיִּיב בֹּאשֵׁם הִרִי
 7 קִרְבָן זֶה הוּא שְׁלִמִים שֶׁנֶּאֱכָלִים לְשֵׁנִי יָמִים וְלִילָה, וְכִיּוֹן שֶׁנּוּהָה בּו
 8 כְּחוֹמֵרַת אִשֵּׁם, שׁוֹרֵף הַנּוֹתָר אַחֲרָה יוֹם וְלִילָה, וְנִמְצָא שֶׁמִּפְּסִיד
 9 הַשְּׁלִמִים שֶׁלֹּא כְּדִינָם.
 10 וְנִמְעַתָה קֵשָׁה, מִדּוּעַ תִּירֵץ שְׁמוּאֵל שֶׁתְּשׁוּבַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהַחֲטָאֵת
 11 מִבִּיאַת כְּנֵנִי, מְדוּבָר שֶׁקֶרַב אִשְׁמוֹ, הִרִי אֵין זֶה לֹא כְּרַבִּי יְהוֹרָה שֶׁסוּבֵר
 12 שֶׁבְּהִקְרַבַת הָאִשֵּׁם נִקְבַע דֵּינוֹ כְּעֹשִׂיר, וְשׁוּבֵי אֵין מוֹעִיל שִׁיחִיהַ עֵנִי,
 13 וְלֹא כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁלְּשִׁיתוֹ אֵין צוֹרֵךְ לְהַעֲמִיד שֶׁכִּבֵּר קֶרֶב אִשְׁמוֹ,
 14 שֶׁהִרִי יִכּוֹל לְהַבִּיאַת הָאִשֵּׁם בְּתַנְאִי.
 15 מִתְרַצַת הַגִּמְרָא: שְׁמוּאֵל סָבַר לָהּ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתַדָּא - דְּבַדְרָה אַחֲרָה,
 16 שֶׁהַחֲטָאֵת קוֹבַעַת חַיּוּבוֹ כְּעֹשִׂיר אוֹ כְּנֵנִי, וְלִכֵּן אָף שֶׁקֶרַב אִשְׁמוֹ
 17 בְּעִשְׂרֵית יִכּוֹל לְהַבִּיאַת חֲטָאֵת הָעוֹף כְּשִׁיעֵנִי. וְפְלִיגַ עֲלֵיהַ בְּתַדָּא -
 18 וְחוֹלַק עֲלֵיוּ דְּבַדְרָה אַחֲרָה, בְּמַה שֶׁהַתִּירַת לְהַבִּיאַת אִשֵּׁם בְּתַנְאִי, שְׁבּוּהַ
 19 סוּבֵר שְׁמוּאֵל כְּחֲכָמִים שֶׁאֵין מִבִּיאַת אִשֵּׁם בְּסַפֵּק, וְלִכֵּן הַחֲזִיק לְתַרְץ
 20 שֶׁקֶרַב אִשְׁמוֹ.
 21 הַגִּמְרָא מְבִיאָה אֵת הַמִּשְׁךְ שֶׁאֵלוֹת אַנְשֵׁי אֲלֵכֶסְטֵרִיא: וְאֵלוֹ הֵם
 22 שְׁלִשָּׁה דְבָרֵי אֲנָדָה שֶׁשָּׁאלוּ. הַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה: בְּתוֹב אַחֲרָה אוֹמְרָה
 23 (יְחֻזְקָאֵל יֵח' לֵב) 'בִּי לֹא אֲחַפְּזִין בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם ה' אֱלֹהִים וְהִיטִיבוּ
 24 וְהִי, כְּלוּמַר שֶׁחַפְּזֵי ה' שִׁישׁוּב הַרְשַׁע בְּתְשׁוּבָה וְיַחִידָה, וְכְּתוֹב אַחֲרָה
 25 הַנֶּאֱמַר בְּבִנֵי עֲלִי שֶׁחֲטָאוּ בְּעַבְדוֹת הַכְּהוֹנָה וְהוֹכִיחֵם אֲבִיהֵם, אוֹמְרָה
 26 (שְׁמוּאֵל א' ב' כה), 'וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל אֲבִיהֵם בִּי חֲפִיזֵי ה' לְהַמִּיתֵם'.
 27 מִתְרַץ לְהֵם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: בְּאֵן - הַכְּתוּב שֶׁאוֹמֵר שֶׁאֵין ה' חַפֵּץ בְּמוֹת
 28 הַרְשָׁעִים, הוּא פְּעוֹשֵׁינן תְּשׁוּבָה, בְּאֵן - וְהַכְּתוּב שֶׁאוֹמֵר שֶׁחַפֵּץ ה'
 29 בְּמִיתָתָם, הוּא בְּשִׂאֵין עוֹשֵׁינן תְּשׁוּבָה.
 30 עוֹד שָׁאלוּ: בְּתוֹב אַחֲרָה אוֹמְרָה (דְּרָבִים י' יז), 'בִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו' אָשֵׁר
 31 לֹא יִשָּׂא פָּנִים וְלֹא יִקַּח שׁוֹחֵד', וְכְּתוֹב אַחֲרָה אוֹמְרָה (בְּמִדְבָר ו' כו)
 32 'יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֲלֵיךְ וְיִשֵּׁם לָךְ שְׁלוֹם', שֶׁה' כֵּן נוֹשָׂא פָּנִים.
 33 מִתְרַץ לְהֵם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: בְּאֵן - הַכְּתוּב שֶׁאוֹמֵר שֶׁה' נוֹשָׂא פָּנִים, הוּא
 34 קוֹדֵם גְּזֵר דִּין, בְּאֵן - וְהַכְּתוּב שֶׁאוֹמֵר שֶׁאֵינוּ נוֹשָׂא פָּנִים, הוּא לְאַחֲרָה
 35 גְּזֵר דִּין.
 36 עוֹד שָׁאלוּ: בְּתוֹב אַחֲרָה אוֹמְרָה (תְּהִלִּים קֶלֶב יג) 'בִּי בְּחָר ה' בְּצִיּוֹן
 37 אֲנִי לְמוֹשֵׁב לוֹ, וְכְּתוֹב אַחֲרָה אוֹמְרָה (יִרְמִיָה לֵב לא) 'בִּי עַל אֲפִי
 38 וְעַל חֲמָתִי הִיתָה לִי הָעִיד הַזֹּאת לְמַן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ אוֹתָהּ וְעַד
 39 הַיּוֹם הַזֶּה', שֶׁאוֹמֵר ה' שֶׁאֵינוּ רוֹצֵה בְּצִיּוֹן אֲלֵא מִתְקִימַת בְּכִיכּוֹל עַל
 40 אֲפּוֹ וְעַל חֲמָתוֹ. מִתְרַץ לְהֵם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: בְּאֵן - הַכְּתוּב שֶׁאוֹמֵר שֶׁה'
 41 בּוֹחֵר בְּצִיּוֹן, הוּא קוֹדֵם שְׁנִשָּׂא שְׁלֵמָה אֵת בַּת פְּרַעָה, בְּאֵן - וְהַכְּתוּב
 42 שֶׁאוֹמֵר שֶׁאֵינוּ רוֹצֵה בָהּ, הוּא לְאַחֲרָה שְׁנִשָּׂא שְׁלֵמָה אֵת בַּת פְּרַעָה,
 43 שִׁיחִיהַ בְּיוֹם שֶׁהוֹקֵם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.
 44 וְאֵלוֹ הֵם שְׁלִשָּׁה דְבָרֵי פְּוֹרֵת -[וְשִׁטוֹת] שֶׁשָּׁאלוּ. הַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה: